

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.

veřejná ochránkyně práv

Příloha č. j. KVOP-34320/2019/S

Připomínky veřejné ochránkyně práv

k návrhu zákona o ochraně památkového fondu

(č. j. předkladatele MK-S 7231/2019)

OBECNÉ PŘIPOMÍNKY

Ministerstvo kultury předkládá do připomínkového řízení návrh zákona o ochraně památkového fondu (dále též jen „návrh zákona“), který má, s výjimkou oblasti archeologie, **nahradit stávající zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči**, jenž za dobu své existence doznal sice řady novelizací, dlouhodobě však není předpisem, který by efektivně reagoval na změny, k nimž v oblasti památkové péče za posledních 30 let došlo.

Z předkládaného návrhu zákona a důvodové zprávy k němu je zřejmé, že **Ministerstvo kultury při tvorbě nového zákona vyslyšelo mé připomínky, které jsem uplatnila k předchozí navrhované právní úpravě týkající se zajištění možnosti dotací pro vlastníky nemovitostí v památkových územích a zajištění náhradního výkonu rozhodnutí orgánů památkové péče.**

Oceňuji také, že předkládaný návrh zákona má ambici zamezit znetvoření architektonického dědictví v památkově chráněných územích v důsledku neuvážených demolic či výstavby nových budov, jež ohrožují hodnoty, pro které bylo památkové území prohlášeno. Pozitivně hodnotím rovněž to, že nový zákon o ochraně památkového fondu svěřuje památkové inspekci pravomoc nařídit odstranění závadného stavu nebo úpravy kulturní památky. Z tohoto pohledu považuji předkládaný návrh zákona za krok k posílení právní ochrany památkového fondu a zajištění účinnějšího vymáhání zákonem uložených povinností.

Přestože **předložený návrh upravuje úlohu veřejnosti při ochraně architektonického dědictví, činí tak dle mého soudu nedostatečně**, neboť veřejnosti nedává právo účastnit se řízení vedených orgány památkové péče. Mám za to, že mediálně známé kauzy jako neprohlášení souboru staveb Transgas za kulturní památku, dlouholeté chátrání souboru několika budov bývalého obchodního domu Textilia - Ostravica a Moravsko-ostravské obchodní a průmyslové banky v Ostravě nebo plánovaná stavba výškové budovy označované jako „Šantovka Tower“ na území ochranného památkového pásma Městské památkové rezervace města Olomouce jsou dostatečným příkladem toho, že veřejnost se o stav památek a zachování architektonického dědictví aktivně zajímá. Omezit úlohu veřejnosti proto nepovažuji za správné (viz dále, bod 1).

Jsem přesvědčena, že pokud má být zákon o ochraně památkového fondu skutečně efektivním právním nástrojem k ochraně kulturního dědictví, musí dát veřejnosti větší prostor k tomu, aby se mohla do ochrany památkového fondu aktivně zapojit

Tato připomínka je zásadní.

KONKRÉTNÍ PŘIPOMÍNKY (K ČÁSTI PRVNÍ)

1. K § 11

Návrh zákona v uvedeném ustanovení upravuje úlohu veřejnosti při ochraně architektonického dědictví zcela nedostatečně, neboť poskytuje veřejnosti a obcím pouze část procesních práv, jež se omezují toliko na právo nahlížet do spisů, právo vyjádřit se k podkladům a navrhopvat provedení důkazů, včetně práva na doručení rozhodnutí nebo závazného stanoviska.

Navrhovaná právní úprava nedává veřejnosti a obcím v řízeních vedených podle tohoto zákona postavení plnohodnotného účastníka řízení s právem podání účinných opravných prostředků včetně správní žaloby. Veřejnost se podle navrhované právní úpravy o zahájeném řízení sice dozví, bude se moci vyjádřit k podkladům rozhodnutí, rozhodnutí jí bude doručeno, ale v případě, že s jeho obsahem nebude souhlasit, nebude se proti němu moci odvolat, případně následně domáhat ochrany ve správním soudnictví, což **považuji za zásadní nedostatek navrhované právní úpravy.**

S ohledem na výše uvedené navrhuji, aby se subjekty vyjmenované v § 11 odst. 1 mohly účastnit řízení týkajících se ochrany architektonického dědictví, pokud oznámí svou účast písemně do 8 dnů ode dne, kdy byly orgánem památkové péče o zahájení řízení informovány; v takovém případě budou mít postavení účastníka řízení. V § 11 odst. 1 navrhuji doplnit, že jde o obce, na jejichž území se nachází památkový fond (§ 2 odst. 1).

Současně navrhuji doplnit § 11 odst. 3 tak, že dnem sdělení informace o zahájení řízení se rozumí den doručení jejího písemného vyhotovení nebo první den jejího zveřejnění na úřední desce orgánu památkové péče a současně způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Aktivní účast spolků, včetně obcí, v řízeních vedených orgány památkové péče přispěje dle mého soudu k větší ochraně památkového fondu a transparentnosti řízení vedených orgány památkové péče. V této souvislosti pro úplnost upozorňuji, že navržené omezení procesních práv veřejnosti včetně obcí může mít negativní dopad i na možnosti čerpání dotací z fondů EU.

Tato připomínka je zásadní.

2. K § 15

Dané ustanovení upravuje procesní režim prohlášení za kulturní památku. V podnětech se opakovaně setkávám s tím, že veřejnost mylně vychází z předpokladu, že řízení o prohlášení věci za kulturní památku je řízením návrhovým a očekává, že o podání, jímž se osoba domáhá prohlášení věci za kulturní památku, ministerstvo kultury ve lhůtách stanovených správním řádem rozhodne a o výsledku řízení autora podnětu v přiměřené lhůtě také vyrozumí.

Navrhuji proto, aby v § 15 odst. 1 bylo výslovně uvedeno, že řízení o prohlášení za kulturní památku vede ministerstvo z moci úřední, jak je uvedeno v důvodové zprávě

Vzhledem k opakovaným stížnostem na průtahy při vyřízení podnětů na prohlášení věci za kulturní památku navrhuji doplnit v § 15 odst. 1 odkaz na § 42 správního řádu.

Tato připomínka je zásadní.

3. K § 18

Ministerstvo kultury vychází z předpokladu, že provedením stavby na památkově chráněném pozemku dochází „automaticky“ k rozšíření památkové ochrany na stavbu, která se v souladu s § 506 odst. 1 občanského zákoníku stává součástí pozemku, na němž byla zřízena.

Zatížení vlastníka pozemku či stavby památkovou ochranou bez toho, že by došlo k prohlášení kulturní památky ve správním řízení vedeném ministerstvem, pokládám za krajně problematické, a to zejména z ústavně právního hlediska, neboť povinnosti lze podle čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod ukládat toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod.

Podle mého soudu je třeba vzít v úvahu také princip nezávislého uplatňování soukromého práva na právu veřejném, jak stanoví § 1 odst. 1 občanského zákoníku. Skutečnost, že podle civilního práva se stane stavba součástí pozemku, nemůže být podle mě důvodem pro automatické rozšíření památkové ochrany na stavbu, pokud se památková ochrana původně týkala pouze pozemku.

Tato připomínka je zásadní.

4. K § 23

V § 23 odst. 2 se uvádí, že návrh na prohlášení památkového území projedná ministerstvo s památkovým ústavem, krajským úřadem a obecním úřadem obce s rozšířenou působností.

Mám za to, že prohlášení památkového území má významný dopad na celkový stavební a urbanistický rozvoj obce, na jejímž území má být památkové území prohlášeno. Obec by dle mého soudu měla mít možnost zapojit se již do přípravy návrhu na prohlášení památkového území.

S ohledem na výše uvedené doporučuji do předmětného ustanovení doplnit, že ministerstvo projedná návrh na prohlášení památkového území také s obcí, na jejímž území má být památkové území prohlášeno.

Tato připomínka je doporučující.

5. K § 32

V § 32 odst. 2 se uvádí, že návrh na vymezení ochranného památkového pásma projedná obecní úřad obce s rozšířenou působností s památkovým ústavem.

Mám za to, že vymezení ochranného památkového pásma má významný dopad na celkový stavební a urbanistický rozvoj obce, na jejímž území má být ochranné památkové pásmo vymezeno. Obec by dle mého soudu měla mít možnost zapojit se již do přípravy návrhu vymezení ochranného památkového pásma.

S ohledem na výše uvedené doporučuji do předmětného ustanovení doplnit, že obecní úřad obce s rozšířenou působností projedná návrh vymezení ochranného památkového pásma také s obcí, na jejímž území má být ochranné památkové pásmo vymezeno.

Tato připomínka je doporučující.

6. K § 44

Navrhovaná právní úprava počítá s tím, že památkový ústav bude mít možnost vyjádřit se k žádosti o posouzení práce na kulturní památce, žádosti o restaurování kulturní památky a žádosti o posouzení práce v památkovém území a ochranném památkovém pásmu ve lhůtě 20 dnů ode dne obdržení informace o zamýšlené práci.

Takto stanovenou lhůtu, bez možnosti jejího prodloužení, pokládám za nepřiměřeně krátkou. Je mou zkušeností, že práce na kulturní památce nebo práce v památkově chráněných územích je třeba pečlivě posoudit podle dokumentace, obvykle je třeba provést místní šetření a vyžádat si součinnost vlastníka stavby či stavebníka, případně projektanta. Z tohoto důvodu se mi jeví 20 denní lhůta jako příliš krátká na to, aby se mohl památkový ústav k zamýšlené práci kvalifikovaně vyjádřit.

Navrhuji proto, aby byl § 44 odst. 2 doplněn tak, že orgán památkové péče může na základě odůvodněné žádosti památkového ústavu lhůtu pro vyjádření přiměřeně prodloužit.

Tato připomínka je zásadní.

Brno 30. července 2019

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv